

3. 8. 2005

ID: 35101

Více žalovaných a pasivní legitimace

Žádné procesní ustanovení nebrání tomu, aby jeden a týž nárok byl žalobcem současně (samostatně) vymáhán po více žalovaných, s tím rizikem, že vůči některým (těm, jež pasivně legitimováni nejsou) ve sporu uspět nemůže.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 121/2003, ze dne 11.11.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. V. H., zastoupeného, advokátem, proti žalovaným 1. M. č. P., zastoupené, advokátkou, a 2. H. m. P., zastoupenému, advokátkou, o zaplacení 519.225,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 28 C 18/2000, o dovolání žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. července 2002, č.j. 55 Co 242/2002-39, tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. července 2002, č.j. 55 Co 242/2002-39 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 7. června 2002, č.j. 28 C 18/2000-34 se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se žalobou ze dne 3.2.2000, domáhal, aby soud uložil žalovanému 1. resp. žalovanému 2. uhradit žalobci 519.225,- Kč včetně úroku z prodlení ve výši 17 % p.a. ode dne 6.1.1999 do zaplacení, a to do 3 dnů ode dne právní moci rozhodnutí. Dále se domáhal zaplacení nákladů řízení.

V žalobě uvedl, že žalobce a druhý žalovaný uzavřeli dne 8.4.1998 smlouvu o dílo „ve věci rekonstrukce Nuselského divadla“. Ve smlouvě účastníci m.j. dohodli, že zástupci objednatele, Ing. J. H. a pí V. P. jsou oprávněni požadovat provedení případných změn díla a víceprací. Dne 5.6.1998 požádala pí P. o provedení víceprací spočívajících v kompletní dodávce měření a regulace, včetně montáže. Žalobce tyto práce řádně provedl a předal dne 26.10.1998. Dne 27.10.1998 došlo ke kolaudaci. Dne 3. a 4.10.1998 se žalobce a druhý žalovaný „na straně jedné dohodli na zrušení všech 27 zadávacích listů, na druhé straně však druhý žalovaný požadoval nové zúčtování předmětu plnění.“

Na základě shora uvedených skutečností požádal žalobce dne 6.1.1999 prvního žalovaného o úhradu „předmětné částky,“ což tento dopisem ze dne 19.1.1999 odmítl.

Dále pak žalobce uvedl, že „pokud by žalovaný prokázal, že plnění žalobce nebylo smluvně dohodnuto, je nucen žadatel trvat na svém požadavku i z důvodu bezdůvodného obohacení na straně M. č. P. , resp. O. h. m. P., neboť, jak se podává z příloženého výpisu z katastru nemovitostí, je předmětná budova ve vlastnictví žalovaného 1 a byla svěřena na základě příslušné dohody žalovanému 2.“

Poté soud prvního stupně vyzval žalobce, aby ve lhůtě 5 dnů upravil žalobní petit tak, aby bylo patrné, zda žaluje oba žalované samostatně či společně a nerozdílně. K tomu žalobce sdělil, „že je navrhován alternativní petit s tím, že pokud nebude vyhověno vůči žalovanému 1 navrhuje se vydání rozhodnutí proti žalovanému 2.“

Usnesením vyhlášeným při jednání dne 27.11.2000 vyzval soud prvního stupně žalobce, aby ve lhůtě 14 dnů „doplnil srozumitelně svá skutková tvrzení ohledně žalované částky, tedy vyjmenoval důvod pohledávky u jednotlivých konkrétních prací a vyčíslil k nim příslušející pohledávky.“

K tomu žalobce sdělil, že dne 8.4.1998 uzavřel smlouvu o dílo s prvním žalovaným o rekonstrukci Nuselského divadla. Poté doplnil svá původní skutková tvrzení tím, že dodávka a montáž měření a regulace nebyly ve smlouvě ze dne 8.4.1998 dohodnuty, k dohodě o nich došlo až na základě uzavření zadávacího listu č. 9. Dodávka a montáž byly provedeny v průběhu července a srpna 1998, „čímž se stala tato dodávka součástí stavby.“ O úhradu „předmětné částky požádal žalobce prvního žalovaného na základě toho, že ten požádal o další rozšíření předmětu díla a toto rozšíření se stalo součástí budovy a není je možno vydat v naturální podobě“.

Obvodní soud pro Prahu 4 usnesením ze dne 13.4.2001, č.j. 28 C 18/2000-20 vyzval žalobce aby doplnil žalobu „o

náležitosti návrhu ve smyslu § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), zejména o skutková tvrzení, jež mají být podkladem pro vydání rozhodnutí ohledně žalované částky (vyjmenovat důvod pohledávky u jednotlivých konkrétních prací a vyčíslit k nim příslušející částky) a dále o úpravu žalobního petitu tak, aby bylo zřejmé, zda jsou žalovaní povinni plnit společně a nerozdílně či samostatně, neboť nelze žalované žalovat alternativně“ a poučil je, že při nesplnění výzvy soud žalobu podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. odmítne.

Na tuto výzvu reagoval žalobce přípisem ze dne 27.4.2001 ve kterém rozepsal žalovanou částku podle jednotlivých položek dodávky a dále uvedl, že byl vyzván k uvedení důvodů pohledávek, přičemž „z výzvy není patrné, o jaké důvody by mělo jít. Zda o důvody právní, ty však není žalobce povinen v žalobě uvádět“ či o důvody jiné. Rovněž uvedl, že zařízení bylo nesporně namontováno na základě písemného požadavku zástupce prvního žalovaného.

Soud prvního stupně usnesením ze dne 2.7.2001, č.j. 28 C 18/2000-23 žalobu podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. odmítl.

K odvolání žalobce odvolací soud usnesením ze dne 21.9.2001, č.j. 51 Co 420/2001-28 usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí žaloby zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

V odůvodnění usnesení uvedl, že zákon požaduje, aby bylo v žalobě uvedeno – kromě obecných náležitostí - označení účastníků, popřípadě jejich zástupců, označení důkazů, jichž se žalobce domáhá, vylíčení rozhodujících skutečností a údaj o tom, čeho se žalobce domáhá. Rozhodujícími skutečnostmi jsou údaje, které jsou nezbytné k tomu, aby bylo jasné, o čem a na jakém základě má soud rozhodnout. Žalobce musí v žalobě uvést takové skutečnosti, jimiž vylíčí skutek – skutkový děj, na jehož základě uplatňuje svůj nárok, a to v takovém rozsahu, který umožňuje jednoznačnou individualizaci uplatněného nároku a zabráňuje možnosti záměny s jiným skutkem. Právní důvod žaloby není žalobce povinen uvádět. Vylíčení rozhodujících skutečností slouží k vymezení předmětu řízení po skutkové stránce. Žalobní návrh musí být jednoznačný a určitý. Mezi tvrzenými skutečnostmi a žalobním návrhem nesmí být rozpor.

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že žaloba je podáním nesprávným. Žalobce v ní opírá nárok o smlouvu o dílo, již však uzavřel pouze s jedním žalovaným (v žalobě uvedl, že se druhým a v doplnění, že s prvním), takže není vůbec zřejmé, o jaký právní poměr opírá nárok vůči druhému žalovanému. Návrhem, aby žalovaná povinnost byla uložena prvnímu nebo druhému žalovanému pak žalobce ponechal nepřipustně na soudu, aby místo něho určil toho z více žalovaných subjektů, který je ve sporu pasivně legitimován a žalobě vůči němu vyhověl pouze v případě, že proti dalšímu žalovanému neshledá žalobu důvodnou. Vada žaloby nemohla být odstraněna tím, že žalobce uvedl, že požaduje vůči žalovaným samostatná plnění, neboť takový žalobní návrh není v souladu s tvrzenými skutečnostmi týkajícími se smlouvy o dílo.

Odvolací soud však soudu prvního stupně vytknul, že postupoval nesprávně, protože ve svých výzvách neuvedl, v čem je žaloba neúplná, popřípadě proč je nesrozumitelná nebo nesprávná a žalobci vůbec nesdělil, v čem spočívá vada žaloby. Podle odvolacího soudu usnesení soudu prvního stupně nespĺňují požadavek konkrétního a srozumitelného poučení o nedostacích, které brání v pokračování řízení a o způsobu jejich odstranění. Výzva je příliš obecná a neodpovídá konkrétnímu nedostatku žaloby.

Soud prvního stupně usnesením ze dne 23.1.2002 č.j. 28 C 18/2000-30, znovu vyzval žalobce, aby ve lhůtě 10 dnů od doručení usnesení doplnil žalobu „o náležitosti návrhu ve smyslu § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 o. s. ř. a ve smyslu usnesení Městského soudu v Praze č. j. 51 Co 420/2001-28, tedy zejména, aby v žalobě uvedl takové skutečnosti, které jsou způsobilé doložit existenci práva, ze kterého je uplatňováno peněžité plnění (mezi těmito údaji a formulovaným žalobním návrhem musí být logický soulad potud, že z vylíčených skutečností požadovaný nárok na peněžité plnění vyplývá). Údaje je třeba uvést v takovém rozsahu, aby umožnily jednoznačnou individualizaci nároku.“ Současně žalobce poučil o tom, že nebude-li žaloba takto ve stanovené lhůtě doplněna, soud ji podle ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř. odmítne.

V odůvodnění usnesení pak uvedl, že žalobce opírá svůj nárok o smlouvu o dílo, kterou uzavřel jenom s jedním ze žalovaných a není tedy zřejmé, o jaký právní poměr opírá žalobu vůči prvnímu žalovanému a o jaký vůči druhému žalovanému. Nelze proto rozhodnout, na základě čeho má být rozhodnuto proti oběma žalovaným. Žalovaná povinnost nemůže být žalovaným uložena alternativně.

Žalobce na výzvu soudu prvního stupně reagoval podáním ze dne 7.2.2002, kterým sdělil soudu, že bere zpět své tvrzení o platném rozšíření uzavřené smlouvy o dílo a žalovanou částku požaduje od obou žalovaných z titulu bezdůvodného obohacení. Uvedl, že po zvážení celé věci dospěl k závěru, že vzhledem k rozsahu provedených prací mělo být vypsáno veřejné výběrové řízení ve smyslu příslušných ustanovení zákona o veřejných zakázkách, k čemuž

nedošlo. K otázce skutečného vzniku bezdůvodného obohacení žalobce poukázal na důkazy navržené již v předchozích podáních, tj. zejména na zápis z přejímacího řízení ze dne 26.10.1998, na zadávací list č. 9, na fakturu společnosti A. s.r.o.a vyjádření projektanta stavby, společnosti O. s.r.o. ze dne 23.11.2000.

Soud prvního stupně usnesením ze dne 7.6.2002, č.j. 28 C 18/2000-34, žalobu odmítl. Dospěl k závěru, že i přes výzvu obsaženou v usnesení ze dne 23.1.2002, č.j. 28 C 18/2000-30, žalobce na toto usnesení reagoval podáním, které opět postrádá potřebné náležitosti, zejména nedoplnil dostatečně žalobní tvrzení v souvislosti s požadovaným nárokem a neuvedl přesně čeho a vůči komu se domáhá, takže žalobní petit je v této části nevykonatelný. Vzhledem k tomu, že se vady žaloby nepodařilo odstranit a jde o takové vady řízení, pro něž nelze v řízení pokračovat, soud žalobu odmítl.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze usnesením ze dne 29.7.2002, č.j. 55 Co 242/2002-39, usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud uzavřel, že žalobní návrh musí být jasný a určitý. Jde-li o žalobu, brání nedostatek náležitostí (jejich nesrozumitelnost nebo neurčitost) pokračování v řízení např. tehdy, jestliže žaloba neobsahuje vylíčení rozhodujících skutečností nebo je toto vylíčení natolik neúplné, nesrozumitelné nebo neurčité, že nelze bez dalšího stanovit, jaký skutek se stal nebo je žalobní petit do té míry nesrozumitelný nebo neurčitý, že by převzetí takového petitu do výroku rozsudku mělo za následek jeho materiální nevykonatelnost, případně z něj není jasné, je-li více žalovaných, čeho a po kterém ze žalovaných se žalobce domáhá. Nedostatek žaloby brání projednání také tehdy, je-li mezi tvrzenými rozhodujícími skutečnostmi a žalobním petitem logický rozpor, např. tehdy, jestliže žalobní petit nevychází z vylíčených rozhodujících skutečností, ale z jiných v podání neuvedených okolností, a proto nelze ze žaloby dovodit, na základě čeho má být o žalobním petitu rozhodnuto.

Žaloba, v níž žalobce uvádí určité skutečnosti s tím, že si není jist tím, proti kterému ze žalovaných a z jakého důvodu by mohl být úspěšný, a uvede, že plnění požaduje po prvním nebo po druhém žalovaném, není projednatelná. Není úkolem soudu, aby si vybral z více navržených žalovaných, kterému z nich povinnost uloží.

V projednávané věci žaloba neobsahuje náležitosti uvedené v § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 o. s. ř., a to ani po jejím doplnění podáním ze dne 12.12.2000, neboť z ní jednoznačně nevyplývá, zda žalobce požaduje zaplacení žalované částky jako plnění ze smlouvy uzavřené dne 8.4.1998 s druhým žalovaným (v doplnění uvedeno, že smlouva byla uzavřena s prvním žalovaným) nebo z bezdůvodného obohacení, ani z ní nevyplývá, zda žalovanou částku požaduje po každém ze žalovaných nebo zda mají žalovaní plnit společně a nerozdílně. Ze žaloby je patrné, že žalobce neví, zda by se měl domáhat plnění z uzavřené smlouvy nebo z bezdůvodného obohacení a neví ani, který ze žalovaných by měl plnit. Taková žaloba není projednání schopná.

Vzhledem k tomu, že se žalobci nepodařilo žalobu opravit a doplnit tak, aby byla projednání schopná, soud ji právem v souladu s § 43 odst. 2 o. s. ř. odmítl.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, dovozuje jeho přípustnost z ustanovení § 239 odst. 3 o. s. ř.

V dovolání uvedl, že soudy obou stupňů považují žalobu za neprojednatelnou především proto, že z ní nevyplývá v čem spatřuje žalobce bezdůvodné obohacení na straně žalovaných. Již z podání žalobce ze dne 12.12.2000 však vyplývá, že provedl dodávku regulace a měření mimo rámec smlouvy o dílo ze dne 8.4.1998, a tedy bez právního důvodu. Dodávka se stala součástí budovy. Je otázkou, kdo ze žalovaných by měl poskytnout náhradu za bezdůvodné obohacení, za situace, kdy není jasné, zda tato povinnost stíhá vlastník budovy či subjekt, kterému byla svěřena do správy. Uvedené tvrzení obsahuje již návrh žalobce ze dne 1.2.2000, resp. jeho podání ze dne 25.7.2001. Kromě toho žalobce ve svém podání ze dne 27.6.2002 připustil absenci výběrového řízení na jím provedené dílo v rozporu s platnou právní úpravou a i to ho vedlo k odůvodnění žaloby „vznikem bezdůvodného obohacení“.

Další důvod neprojednatelnosti spatřují soudy v tom, že požadavek na úhradu žalované částky oběma účastníky není promítnut do změny žalobního petitu. Dovolatel tvrdí, že návrh ze dne 27.6.2002 je změnou žalobního petitu a žalobce jím požaduje spornou částku po obou žalovaných. „Z žádného ustanovení občanského soudního řádu nevyplývá požadavek na formu změny návrhu petitu a po stránce věcné má žalobce za to, že konkretizace návrhu ve smyslu „oběma účastníky“ zcela vyhovuje podmínce jasnosti a konkrétnosti návrhu na rozhodnutí. Navrhuje zrušení usnesení soudů obou stupňů.“

Dovolání je přípustné podle § 239 odst. 3 o. s. ř. a je i důvodné.

V projednávané věci odvolací soud potvrdil usnesení soudu prvního stupně proto, že uzavřel, že žaloba neobsahuje

náležitosti uvedené v § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 o. s. ř., a to ani po jejím doplnění podáním ze dne 12.12.2000, neboť z ní jednoznačně nevyplývá, zda žalobce požaduje zaplacení žalované částky jako plnění ze smlouvy uzavřené dne 8.4.1998 s druhým žalovaným (v doplnění uvedeno, že smlouva byla uzavřena s prvním žalovaným) nebo z bezdůvodného obohacení, ani z ní nevyplývá, zda žalovanou částku požaduje po každém ze žalovaných nebo zda mají žalovaní plnit společně a nerozdílně. Taková žaloba není podle odvolacího soudu projednání schopná.

Závěr odvolacího soudu, že žalobní petit, ze kterého nevyplývá, zda se žalobce domáhá, aby žalobci plnili společně a nerozdílně anebo zda má požadovanou částku zaplatit každý z nich není exekvovatelný, a proto není ani schopný projednání, je nesprávný. Podle ustálené soudní judikatury jsou - jestliže soud v případě dělitelného plnění uloží splnění povinnosti více osobám - zavázáni plnit všichni povinni stejným dílem. Tato soudní praxe dokonce byla s účinností od 1.1.2001 začleněna do občanského soudního řádu, a to do jeho ustanovení § 261a odst. 3. Jestliže tedy žalobce ve svém podání ze dne 7.2.2002 upřesnil k výzvě soudu žalobní petit tak, že žalovanou částku požaduje od obou žalovaných, není jeho žaloba neprojednatelná ve smyslu usnesení odvolacího soudu.

Žalobce přitom již v podání došlém soudu 30.4.2001 (srov. čl. 21-22) soudu prvního stupně v reakci na jeho výslovnou žádost o zpřesnění žaloby v uvedeném směru sdělil, že žalovaní jsou povinni plnit samostatně a v odvolání proti usnesení soudu prvního stupně ze dne 7.6.2002 pak doplnil, že „v obou případech jde vždy o 519.225,- Kč, kterou požaduje jak vůči M. č. P., tak vůči O. h. m. P.“. Na tomto základě nemá Nejvyšší soud pochybnosti o tom, že žalobce se po každém ze žalovaných samostatně domáhá zaplacení částky 519.225,- Kč s příslušenstvím. Skutečnost, že s takto formulovanou žalobou z bezdůvodného obohacení může žalobce uspět jen vůči jednomu ze žalovaných, nemění ničeho na závěru, že žaloba je projednatelná. Nejvyšší soud nespatřuje nic neobvyklého v praxi, kterou se žalobce domáhá úhrady nároku po více žalovaných s vědomím, že uspět může jen vůči jednomu z nich, neboť si není jist pasívní věcnou legitimací. Bez zřetele k tomu, že v těchto případech je lepší formulovat žalobu tak, že se žalobce domáhá úhrady příslušné částky solidárně (ač tato solidarita z hmotného práva plynout nemusí), nebrání žádné procesní ustanovení ani tomu, aby jeden a týž nárok byl žalobcem současně (samostatně) vymáhán po více žalovaných, s tím rizikem, že vůči některým (těm, jež pasívně legitimováni nejsou) ve sporu uspět nemůže. Nelze též přehlédnout, že k odstranění tvrzené vady žalobního petitu žalobce usnesením ze dne 23.1.2001 ani nebyl vyzván, přičemž požadavku plynoucímu z usnesení ze dne 13.4.2001 (aby sdělil, zda žalovaní jsou povinni plnit společně a nerozdílně či samostatně) vyhověl již podáním z 30.4.2001.

Pokud pak žalobce podáním ze dne 7.2.2002 sdělil soudu, že bere zpět své tvrzení o platném rozšíření uzavřené smlouvy o dílo a žalovanou částku požaduje od obou žalovaných z titulu bezdůvodného obohacení a uvedl, že po zvážení celé věci dospěl k závěru, že vzhledem k rozsahu provedených prací mělo být vypsáno veřejné výběrové řízení ve smyslu příslušných ustanovení zákona o veřejných zakázkách, k čemuž nedošlo, a odkázal na svá skutková tvrzení a na důkazy navržené již v předchozích podáních, ze kterých mimo jiné vyplývá, že provedl dodávku regulace a měření, která se stala součástí budovy Nuselského divadla, které je ve vlastnictví druhého žalovaného a ve správě první žalované, postačují tato skutková tvrzení k posouzení žaloby a k jejímu rozhodnutí.

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), usnesení odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i usnesení soudu prvního stupně podle § 243b odst. 2, věty za středníkem a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první, o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)

- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)